

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres Extraordinaires au sein des Tribunaux Cambodgiens

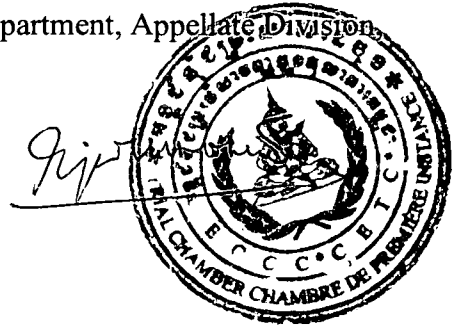
ឯកសារដើម	
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL	
ថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/Date de reception):	
១១/០៦/២០១២	
ម៉ោង (Time/Heure):	
15:38	
មន្ត្រីទទួលខុសត្រូវឯកសារ/Case File Officer/L'agent chargé du dossier:	
U.C.H. AFUN	

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

កាលបរិច្ឆេទ: ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២

ជូនចំពោះ: Dean, Amsterdam Bar Association
Departmental Dsiplinary for the First Judicial Department, Appellate Division,
New York State Supreme Court

ពី: ចៅក្រម និល ណុន ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ចម្លងជូន: ប្រធានគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
នាយកប្រតិបត្តិ, New York State Bar Association,
លោក/លោកស្រីចៅក្រមទាំងអស់ និងមន្ត្រីច្បាប់ជាន់ខ្ពស់នៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ភាគីសំណុំរឿង ០០២

កម្មវត្ថុ: កំហុសវិជ្ជាជីវៈរបស់មេធាវីនៃគណៈមេធាវីរបស់លោក/លោកស្រី

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (“អ.វ.ត.ក”) មានការព្រួយបារម្ភ
ចំពោះទម្រង់ដដែលៗនៃកំហុសវិជ្ជាជីវៈរបស់មេធាវីការពារក្តីចំនួន ២ រូប ដែលអង្គជំនុំជម្រះបានសង្កេត
ឃើញកំពុងកើតមានចំពោះមុខខ្លួន។ ខាងក្រោមជាឈ្មោះរបស់មេធាវីទាំង ២ រូបនេះ និងគណៈ
មេធាវីដែលពួកគេជាសមាជិក៖

លោក Michiel PESTMAN	គណៈមេធាវី Amsterdam
លោក Andrew IANUZZI	គណៈមេធាវី New York State

បុគ្គលទាំង ២ រូបនេះគឺជាផ្នែកមួយនៃក្រុមមេធាវីចំនួន ៥ រូបតំណាងជនជាប់ចោទ នួន ជា។ ជនជាប់
ចោទ នួន ជា ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ការបំពានបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុ
សញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍។ ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃបទល្មើសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់

ទាំងនេះ និងសារៈសំខាន់នៃការរៀបចំការការពារក្តីឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងត្រឹមត្រូវ ធ្វើឱ្យកំហុសរបស់
មេធាវីទាំងនេះ កាន់តែគួរឱ្យព្រួយបារម្ភ។

អង្គជំនុំជម្រះបានចាត់វិធានការ និងបន្តចាត់វិធានការលើកំហុសនេះ ដោយអនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង
របស់ខ្លួន និងសូមភ្ជាប់មកជាមួយនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនកាលពីពេលថ្មីៗលើបញ្ហានេះ ដើម្បីលោក
បានជ្រាបជាព័ត៌មាន។ បើទោះជាបែបនេះក្តី ទង្វើរបស់សមាជិកអន្តរជាតិនៃក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ -
ចោទ នួន ជា នៅកម្ពុជា ក៏អាចបង្កជាបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងសមត្ថភាពវិជ្ជាជីវៈ និងការគោរពតាមករណីកិច្ចនៃ
ក្រុមសីលធម៌ ដោយអនុលោមតាមវិធានទាំងឡាយនៃយុត្តាធិការ ដែលពួកគេត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យអនុវត្ត។
អាស្រ័យហេតុនេះ ខ្ញុំសូមបង្ហាញជូនលោកនូវគំរូអាក្រក់មួយចំនួន នៃកំហុសរបស់មេធាវីការពារជនជាប់
ចោទ នួន ជា។ គំរូភាគច្រើននៃកំហុសទាំងនេះ ពាក់ព័ន្ធនឹងបុគ្គលខាងលើប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែ សមាជិក
ដទៃទៀតនៃក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា (លោក Victor KOPPE, ដែលជាសមាជិកគណៈ
មេធាវី Amsterdam, និងលោក សុន អរុណ សមាជិកនៃគណៈមេធាវីកម្ពុជា) ក៏អាចជាប់ពាក់ព័ន្ធផងដែរ
ត្រង់ប្រការដែលពួកគេជាសហហត្ថលេខីលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ របស់មេធាវីការពារ
ជនជាប់ចោទ នួន ជា។ ខ្ញុំសូមអរគុណ ប្រសិនបើលោកពិចារណាព័ត៌មានដែលផ្តល់ជូននេះ និងចាត់វិធាន
ការនានាដែលលោកយល់ថាមានភាពសមស្របក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះ។ ខ្ញុំសូមអរគុណផងដែរ ប្រសិន
បើលោកជូនដំណឹងមកអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង តាមរយៈមន្ត្រីច្បាប់ជាន់ខ្ពស់របស់យើង ក្នុងពេលសមស្រប
អំពីលទ្ធផលនៃការប្រាស្រ័យទាក់ទងតាមរយៈឯកសារនេះ និងអំពីវិធានការនានាដែលលោកនឹងអនុវត្តដែល
ផ្តើមចេញពីព័ត៌មានក្នុងឯកសារនេះ។

ប្រសិនបើលោកមានសំណួរបន្ថែម ឬត្រូវការព័ត៌មានបន្ថែមពីអង្គជំនុំជម្រះ សូមលោកផ្ញើសំណួរមកកាន់៖
Susan Lamb (lamb@un.org)
មន្ត្រីច្បាប់ជាន់ខ្ពស់នៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
ប្រអប់សំបុត្រ PO Box 71
ភ្នំពេញ កម្ពុជា

១. ការចេញផ្សាយនូវព័ត៌មានសម្ងាត់ដោយពុំមានការអនុញ្ញាត

១.១. ការចែកចាយបណ្តឹងសាទុក្ខសម្ងាត់ទៅបណ្តាសមាជិកនៃសារព័ត៌មាន

នៅពេលដាក់ឯកសារចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ភាគីដែលដាក់ឯកសាររមែងស្នើសុំការដាក់ប្រភេទឯកសារ (“សាធារណៈ” “សម្ងាត់” ឬ “សម្ងាត់បំផុត”)។ ភាគីដែលដាក់ឯកសារមិនត្រូវស្នើសុំការដាក់ប្រភេទ “សាធារណៈ” សម្រាប់ឯកសារណាមួយដែលមានផ្ទុកព័ត៌មានសម្ងាត់ ឬសម្ងាត់បំផុតឡើយ។ អង្គជំនុំជម្រះដែលពាក់ព័ន្ធជាអ្នកសម្រេចថា តើការដាក់ប្រភេទឯកសារតាមការស្នើសុំរបស់ភាគីនេះ សមស្របដែរ ឬយ៉ាងណា¹។

កាលពីថ្ងៃទី១០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា បានដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ ទៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល (“អ.ជ.ត.ក”) ដោយបានស្នើសុំចាត់ប្រភេទបណ្តឹងនេះថាជាឯកសារ “សាធារណៈ”។ ដូចទៅនឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាច្រើនទៀត របស់មេធាវីការពារ ជនជាប់ចោទ នួន ជា បណ្តឹងសាទុក្ខនេះមានសេចក្តីបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

ក្នុងលក្ខណៈជាបញ្ហាបឋម មេធាវីការពារក្តីប្រកាន់ជំហរថា សេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះ គួរត្រូវបានចាត់ប្រភេទជា ឯកសារសាធារណៈ។ មេធាវីការពារក្តីនឹងចាត់ទុកសេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះជាឯកសារសាធារណៈ ទោះ ក្នុងកាលៈ ទេសៈណាក៏ដោយ។

អ.ជ.ត.ក ពុំបានឯកភាពតាមសំណើខាងលើឡើយ និងបានចាត់ប្រភេទបណ្តឹងសាទុក្ខនេះជាឯកសារ សម្ងាត់។ បើទោះជាដូច្នោះក្តី ក៏មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា (តាមគំនិតរបស់ខ្លួន) បានចែកចាយ បណ្តឹងសាទុក្ខនេះទៅបណ្តាសមាជិកនៃសភាព័ត៌មានជាតិ និងអន្តរជាតិ។ ជាងនេះទៀត នៅក្នុងសារណា តបមួយដែលបានដាក់ជូន អ.ជ.ត.ក មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា បានលើកឡើងថា ខ្លួនពុំជាប់ កាតព្វកិច្ចក្រោមសេចក្តីណែនាំអនុវត្តរបស់ អ.វ.ត.ក ឡើយ៖

ទោះបីមានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងកថាខណ្ឌដំបូងនៃបណ្តឹងសាទុក្ខដែលថា មេធាវីការពារក្តីមានបំណង ចាត់ទុកឯកសារនេះជាឯកសារសាធារណៈក៏ដោយ តែដើម្បីជាការបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់ និងដើម្បីជៀសវាង មន្ទិលនានា មេធាវីការពារក្តីសូមជូនដំណឹងដល់អង្គជំនុំជម្រះថា មេធាវីការពារក្តីបានចាត់ទុកថា ឯកសារនេះជាឯកសារសាធារណៈរួចហើយ។

[...]

ជាងនេះទៀត ប្រសិនបើមានការចាំបាច់មេធាវីការពារក្តីក៏ត្រៀមខ្លួនជាស្រេច ក្នុងការបង្ហាញជូនទៅ អង្គជំនុំជម្រះកំពូលថា សកម្មភាពរបស់មេធាវីការពារក្តីមិនត្រឹមតែស្របទៅនឹងច្បាប់ និងនីតិវិធី នៅកម្ពុជាជាធរមានដែលសេចក្តីណែនាំអនុវត្តនៅ អ.វ.ត.ក មិនមែនជាផ្នែកណាមួយនៃច្បាប់ និងនីតិវិធី

¹ សេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក, មាត្រា ៣.១៣។

នៅកម្ពុជាទេនោះ តែសកម្មភាពទាំងនេះថែមទាំងត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីលើកស្ទួយដល់ផលប្រយោជន៍
យុត្តិធម៌នៅតុលាការនេះ និងការពារសិទ្ធិជាសារវ័ន្តរបស់ជនជាប់ចោទផងដែរ។ ការអះអាងដោយមិនត្រឹម
ត្រូវអំពីភាពសម្ងាត់ផ្នែកវិជ្ជាជីវៈកំពុងត្រូវបានយកមកប្រើខុស ដើម្បីលាក់បាំងពីការពិតដែលគួរឱ្យអាម៉ាស់
និងសភាពជាក់ស្តែងដែលមិនគួរឱ្យពេញចិត្តអំពីតុលាការនេះ។ ជាការលើសពីការរំលោភបំពានអំណាចឆន្ទា
នុសិទ្ធិទៅទៀត “ការបិទបាំង” ផ្នែកតុលាការបែបនេះជាការរំលោភបំពានអំណាចទាំងស្រុង។ អាស្រ័យ
ហេតុនេះ មេធាវីការពារក្តីនឹងបន្តផ្សព្វផ្សាយអំណះ អំណាងរបស់ខ្លួនជាសាធារណៈ នៅពេលដែល
សកម្មភាពបែបនេះស្របទៅនឹងច្បាប់ជាធរមាននៅកម្ពុជា និងផលប្រយោជន៍របស់លោក នួន ជា²។

អ.ជ.ត.ក បានសម្រេចថា មានការរំលោភលើភាពសម្ងាត់ ពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខនេះ បានកត់សម្គាល់
អំពីកង្វល់របស់ខ្លួនអំពីការលើកឡើងរបស់មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ដែលថា ខ្លួននឹងពុំអើពើអំពី
ដីកាសម្រេចទៅថ្ងៃមុខ ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពសម្ងាត់ និងបានព្រមានប្រឆាំងនឹងការផ្សាយចេញដោយពុំមានការ
អនុញ្ញាតនូវព័ត៌មានសម្ងាត់³។ បើទោះបីជាមានការព្រមានទាំងនេះក៏ដោយ ក៏មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ
នួន ជា នៅតែបន្តអនុវត្តការចែកចាយនូវ (ជួនកាលនៅមុនពេលនៃការដាក់ឯកសារ) ឯកសារដែល
ត្រូវបានចាត់ប្រភេទជាឯកសារសម្ងាត់ ដល់សារព័ត៌មាន និងមជ្ឈដ្ឋានសាធារណៈផ្សេងៗ។ មេធាវីការពារ
ជនជាប់ចោទ នួន ជា បន្តបញ្ជូនសំណើ និងសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់ខ្លួនជាច្រើន
ដោយស្នើសុំឱ្យមានការចាត់ប្រភេទឯកសារនេះជាឯកសារ “សាធារណៈ” ហើយការបញ្ជាក់ថា “មេធាវី
ការពារក្តីនឹងចាត់ទុកឯកសារនេះជាឯកសារសាធារណៈ ទោះក្នុងកាលៈទេសៈណាក៏ដោយ”⁴។ ត្រង់នេះ
បង្ហាញថា បើទោះបីជាមានការព្រមានពីសំណាក់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និង អ.ជ.ត.ក យ៉ាងណា
ក៏ដោយ ក៏មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា នឹងនៅតែបន្តពុំអើពើទៅលើការចាត់ប្រភេទនៃឯកសារ

² ការឆ្លើយតបទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេច
របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ទាក់ទិននឹងភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ, ឯកសារ E116/1/5, ថ្ងៃទី ៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១,
កថាខណ្ឌ ៦-៧ (មានបន្ថែមការសង្កត់ន័យ)។

³ សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ, ឯកសារ E116/1/7, ថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២, កថាខណ្ឌ ៣៦-៣៨។

⁴ មានបន្ថែមការសង្កត់ន័យ។ សូមមើល ឧទាហរណ៍ បណ្តឹងដិតចិត្តលើកទីបីចំពោះចៅក្រម CARTWRIGHT, ឯកសារ
E171, ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២, កថាខណ្ឌ ១។ សំណើសុំឱ្យមានចំណាត់ការជាបន្ទាន់ប្រឆាំងនឹង ហ៊ិន សែន
អនុលោមតាមវិធាន ៣៥, ឯកសារ E176, ថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២, កថាខណ្ឌ ១។ សំណើ
សុំឱ្យមានវិធានការជាបន្ទាន់ដោយអង្គជំនុំជម្រះដោយ អនុលោមតាមវិធាន ៣៥, ឯកសារ E189, ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ
២០១២, កថាខណ្ឌ ១។ បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំឱ្យមានចំណាត់ការជាបន្ទាន់ប្រឆាំងនឹង
ហ៊ិន សែន អនុលោមតាមវិធាន ៣៥, ឯកសារ E176/2/1/1, ថ្ងៃទី ១១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២, កថាខណ្ឌ ១។

នានារបស់ខ្លួន ពីសំណាក់អង្គជំនុំជម្រះទាំងពីរឡើយ⁵។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថា ការអនុវត្ត បែបនេះអាចប៉ះពាល់សិទ្ធិជនរងគ្រោះ សាក្សី និងបុគ្គលផ្សេងៗ ជាមួយនឹងសិទ្ធិប្រឆាំងនឹងការផ្សាយចេញ ព័ត៌មានដែលបានទទួលការគាំពារ។

១.២. ការហៅឈ្មោះរបស់សាក្សីក្នុងសវនាការជាចំហ

ភាគីនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅ អ.វ.ត.ក ត្រូវហៅសាក្សីតាមរហស្សនាម ពុំមែនហៅឈ្មោះឡើយ នៅក្នុង សវនាការជាសាធារណៈ នៅមុនពេលពួកគាត់ផ្តល់សក្ខីកម្ម⁶។ ការអនុវត្តបែបនេះអាចមានភាពចាំបាច់ ដើម្បីបញ្ជៀសកុំឱ្យសាក្សីស្ថិតក្រោមការតាមដានរបស់សារព័ត៌មាន នៅមុនពេលនៃការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់ ពួកគាត់។ លោក IANUZZI និងលោក PESTMAN បានរំលោភសេចក្តីណែនាំនេះផ្លូវ⁷។ នៅក្នុង បរិបទកម្ពុជាដ៏ជាក់លាក់នេះ កំហុសរបស់មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា គំរាមកំហែងដល់ការមាន ផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ និងភ្លាមៗដល់គន្លងរបស់សាក្សីក្នុងការផ្តល់សក្ខីកម្ម ព្រមទាំងសន្តិសុខរបស់ពួក គាត់។ ភាគីផ្សេងៗព្រមទាំងចៅក្រមបានបញ្ចេញឈ្មោះសាក្សី ដោយអចេតនាម្តងម្កាលដែរ ប៉ុន្តែមានតែមេ ធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ប៉ុណ្ណោះដែលហៅឈ្មោះសាក្សីជាប្រចាំ និងដោយចេតនា។

២. សំណើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

២.១. ការចោទប្រកាន់ទ្ធលំទ្ធសាយ និងមានចរិតរើសអើងមកលើមន្ត្រីបុគ្គលិកកម្ពុជាទាំងអស់

⁵អង្គជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ពាក់ព័ន្ធនឹងរបាយការណ៍របស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងស្រុកដែលបានគូសបញ្ជាក់ថា ប្រមាណ ១៥ នាទីបន្ទាប់ពីអង្គជំនុំជម្រះបានចេញសេចក្តីព្រមានរបស់ខ្លួនទៅមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា កាលពីថ្ងៃទី ២១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ សមាជិកនានានៃក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា បានបង្កើតឯកសារសម្រាប់ប្រាប់ដល់សារព័ត៌មាន (សូមមើល មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា បានទទួលការព្រមានអំពីកំហុសក្នុង, សារព័ត៌មាន ឌី ខេមបូឌា ដេលី , ថ្ងៃទី ២២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២, មេធាវីរបស់ជនជាប់ចោទ នួន ជា ត្រូវបានព្រមានចំពោះទង្វើរបស់ខ្លួន, សារព័ត៌មាន ឌី ភ្នំពេញ ប៉ុស្តិ៍, ថ្ងៃទី ២២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២)។

⁶ សេចក្តីណែនាំអនុវត្តន៍ស្តីពីចំណាត់ប្រភេទ និងការគ្រប់គ្រងព័ត៌មានទាក់ទងសំណុំរឿង, មាត្រា ៧។

⁷ សូមមើល ឧទាហរណ៍ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១, ទំព័រ ៤; ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ២៥- ២៧, ៨៩; ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៧៩-៨០; ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៧-៨; ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៦១-៦២; ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៩៧-១០០ (អត្ថបទជាភាសា អង់គ្លេស) ។

នៅក្នុងសំណើមួយកាលពីពេលថ្មីៗកន្លងមកនេះ មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា បានរៀបរាប់អំពី ការជាប់ ប្រឡូកប្រឡាក់នឹងនយោបាយរបស់ អ.វ.ត.ក តាមការអះអាងនានា ដោយបានធ្វើការចោទប្រកាន់ យ៉ាងទូលំទូលាយ និងដែលមានធនវិសេសអើង មកលើមន្ត្រីបុគ្គលិកកម្ពុជាទាំងអស់នៅ អ.វ.ត.ក។ មេធាវី ការពារក្តីបានអះអាងថា “ឥទ្ធិពលរបស់រដ្ឋាភិបាលនៅតុលាការនេះ ប៉ះពាល់ដល់បុគ្គលិកជាតិគ្រប់រូប” ហើយ “អសមត្ថភាពរបស់មន្ត្រីកម្ពុជានៅ អ.វ.ត.ក (ទោះជាតាមគោលការណ៍ និង/ឬ ដោយចេតនា) ក្នុង ការអនុវត្តភារកិច្ចប្រកបដោយឯករាជ្យ និងប្រកបដោយស្មារតីវិជ្ជាជីវៈ គឺមិនអាចប្រកែកបានឡើយ”។ មេធាវីការពារក្តីក៏បានលើកឡើងទៀតថា “ភាពគោតល្ងង់ ងងឹតងងុលដោយចេតនា ឬអាចធ្ងន់ធ្ងរ ជាងនេះទៀតក៏ថាបាន” ក្នុងការនិយាយថា ចៅក្រមកម្ពុជានៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង “អាចគាំទ្រសេចក្តី សម្រេចដែលផ្ទុយពីការសម្រេចណាមួយដែលផ្ទុយទៅនឹងជំហរដាច់ខាត ឬជំហរដែលរាជរដ្ឋាភិបាល កម្ពុជាបានបញ្ជាក់នោះ”^៩។

២.២. ការហៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា “ផ្តាច់ការ”

កាលពីថ្ងៃទី ២៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ ក្រោយកិច្ចពិភាក្សានៅក្នុងតុលាការស្តីពីការប្រើប្រាស់ភស្តុតាង ឯកសារសម្រាប់គោលបំណងនៃការសួរផ្តួចផ្តង់ទៅសាក្សី អង្គជំនុំជម្រះបានចេញអនុស្សរណៈមួយដោយ បានលើកឡើងជាថ្មី និងបញ្ជាក់បំភ្លឺអំពីការសម្រេចមុនៗរបស់ខ្លួនដែលថា ឯកសារថ្មីត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌ តម្រូវនៃវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អ.វ.ត.ក ដើម្បីត្រូវបានទទួលយកជាភស្តុតាង ដោយពុំគិតអំពី គោលបំណងនៃការប្រើប្រាស់ឯកសារទាំងនេះ^៩។ ថ្វីបើមានការពិភាក្សាយ៉ាងទូលំទូលាយនៅក្នុងតុលាការ ពាក់ព័ន្ធនឹងវិធានដែលគ្រប់គ្រងលើការប្រើប្រាស់ភស្តុតាងឯកសារជាទូទៅ និងការចេញសេចក្តីសម្រេច គាំទ្រ^{១០} នៅក្នុងសំណើមួយដែលត្រូវបានដាក់ កាលពីថ្ងៃទី ២៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ មេធាវីការពារ ជនជាប់ចោទ នួន ជា “[បាន] បញ្ជាក់ជាថ្មីអំពីគោលជំហរដ៏មុតមាំរបស់ខ្លួនដែលថា វិធាន ៨៧ [...] ពុំ

^៩ សំណើសុំឱ្យមានវិធានការជាបន្ទាន់ដោយអង្គជំនុំជម្រះដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥, ឯកសារ E189, ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២, កថាខណ្ឌ ១៩ (មានការសង្កត់ន័យនៅក្នុងឯកសារដើម)។

^៩ អនុស្សរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលមានចំណងជើងថា សេចក្តីណែនាំពាក់ព័ន្ធនឹងឯកសារដែលភាគីស្នើសុំ ដាក់ចំពោះ មុខអង្គជំនុំជម្រះសម្រាប់គោលបំណងនៃការសួរផ្តួចផ្តង់, ឯកសារ E199, ថ្ងៃទី ២៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២។

^{១០} សូមមើល ឧទាហរណ៍ សេចក្តីសម្រេចលើការជំទាស់ទៅនឹងឯកសារដែលបានស្នើសុំដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនៅក្នុង ឧបសម្ព័ន្ធ A1-A5 របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងចំពោះឯកសារដែលបានដកស្រង់នៅក្នុងកថាខណ្ឌនានានៃដីកាដោះស្រាយ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសវនាការពីរដំណាក់កាលដំបូងនៃសំណុំរឿង ០០២/០១, ឯកសារ E185, ថ្ងៃទី ៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២, សេចក្តីសម្រេចទាក់ទិននឹងឯកសារថ្មីៗ និងបញ្ជាពាក់ព័ន្ធអទៀត, ឯកសារ E190, ថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២។

អាចយកមកអនុវត្តពាក់ព័ន្ធជាមួយឯកសារសម្រាប់ [ការសួរផ្ទៀងផ្ទាត់] នេះបានឡើយ” ហើយបានចាត់ទុកការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះថា “គ្មានសំអាងហេតុ និងគ្មានភាពសមហេតុផល”¹¹។ ក្នុងសំណើច្រើនដែលមួយកាលពីថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា បានរាយប្រហារមកលើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងចំពោះ “ភាពផ្តាច់ការរបស់ខ្លួនលើបញ្ហានេះ” និងបានអះអាងថា ខ្លួនត្រូវបាន “បង្ខំឱ្យអនុវត្តតាមវិធីសាស្ត្រផ្តាច់ការរបស់អង្គចៅក្រមចំពោះ ឯកសារនានា”¹²។

៣. ឥរិយាបថច្រើនប្រការ គ្មានការគោរព ឬគ្មានសីលធម៌នៅក្នុងសវនាការ

ច្បាប់កម្ពុជាតម្រូវឱ្យមេធាវីដែលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក “សំដែងជូនចៅក្រមក្នុងភាពឯករាជ្យ និងភាពផ្អែផ្ងរ នូវការគោរពទៅតាមមុខងារ”¹³។ សមាជិកនានានៃក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា បានបង្ហាញផ្លូវនូវការពុំអើពើចំពោះភារកិច្ចនេះ។

៣.១. ការចោទប្រកាន់ទៅលើចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះ និងការលើកយកទំនុកចម្រៀងមកធ្វើជាឯកសារយោង ជំនួសឱ្យឯកសារសំអាងផ្លូវច្បាប់

លោក IANUZZI៖ កាលពីវេលារសៀលថ្ងៃច័ន្ទ នៅពេលសហមេធាវីរបស់ខ្ញុំគឺលោក Michiel Pestman បានកំពុងពិភាក្សាអំពីជំហរដ៏ខ្ជាប់ខ្ជួនរបស់ក្រុមយើង ពាក់ព័ន្ធនឹងការជ្រៀតជ្រែកផ្នែកនយោបាយប្រកបដោយ ប្រសិទ្ធភាពនៅតុលាការនេះ ចៅក្រម Cartwright បានត្រូវក្បាល និងបាននិយាយពាក្យថា “ប្លា,ប្លា,ប្លា, blah, blah, blah, blah” ហាក់ដូចជាដើម្បីបញ្ជាក់ថា ខ្ញុំអត់ដឹង ហើយដែលនៅពេលនោះខ្ញុំបានកំពុងសម្លឹងផ្ទាល់ទៅរកគាត់។

នោះជាសំណើដែលយើងមាននៅថ្ងៃនេះលោកប្រធាន។ យោងទៅលើបញ្ហាជាក់ស្តែងពាក់ព័ន្ធនឹងការបញ្ចេញកាយវិការរបស់គាត់ដែលមិនបានបញ្ចូលក្នុងកំណត់ហេតុ នៅពេលនេះយើងខ្ញុំស្នើសុំការបញ្ជាក់

¹¹ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីឯកសារសម្រាប់ការសួរផ្ទៀងផ្ទាត់សម្រាប់សាក្សីដែលមានរហស្សនាម TCW-487, ឯកសារ E206, ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២, កថាខណ្ឌ ១ និងកថាខណ្ឌ ៣។

¹² សំណើតាមវិធាន ៨៧ សុំការដាក់ឯកសារផ្តិតសម្រាប់គោលបំណងជជែកសួរដេញដោលសាក្សី TCW-321, ឯកសារ E210, ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២។

¹³ កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ, មាត្រា ២១(៣), ក្រមសីលធម៌នៃមេធាវីដែលបានចុះក្នុងបញ្ជីគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, មាត្រា ២៤ (សំណើបកប្រែក្រៅផ្លូវការ)។

បំភ្លឺខ្លះពីសំណាក់អង្គជំនុំជម្រះ ឬពីសំណាក់ចៅក្រម Cartwright ផ្ទាល់ ថា តើគាត់ពិតជាមានចេតនា បញ្ចេញកាយវិការដូច្នោះមែន ហើយថា តើចំណុចដែលខ្ញុំទើបបានរៀបរាប់នេះ គឺគ្រាន់តែជាការសំដែង ការមិនឯកភាពជាធម្មតា ជាមួយមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ឬតាមការពិត ជាការសម្តែងទស្សនៈ របស់គាត់លើបញ្ហាមួយដែល យោងតាមអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ជាបញ្ជាក់ពុទ្ធស្ថិតក្រោម ការពិចារណារបស់អង្គជំនុំជម្រះនេះ ឬតាមពិតនោះជាលទ្ធផលនៃការជ្រៀតជ្រែករបស់រាជរដ្ឋាភិបាល កម្ពុជា ប្រសិនបើមាន មកលើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងនេះ។ តើអ្វីទៅដែលចៅក្រម Cartwright បានកំពុងព្យាយាមបញ្ចេញឱ្យដឹងតាមរយៈការបង្ហាញដោយចំហ និងខ្ញុំសូមនិយាយថា ដោយភាពទន់ភ្លន់ អំពីការមិនសប្បាយចិត្តតបទៅនឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់មនុស្សនៅកែងខាងនេះនៃសវនាការ? តើចៅក្រម Cartwright ទាស់ចិត្តជាមួយក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ត្រង់ចំណុចណាពិតប្រាកដ?

ជាការពិត ចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះនេះត្រូវបានសន្មតថាមានភាពមិនលម្អៀង។ ប៉ុន្តែ យើងខ្ញុំសូមសន្និដ្ឋាន ថា ការសម្តែងការមិនឯកភាពយ៉ាងច្បាស់ក្រឡេកបែបនេះគឺជាបញ្ហា និងគួរឱ្យយើងខ្ញុំព្រួយបារម្ភខ្លាំង ថែមទៀត។ ជាចំណុចចាប់ផ្តើម យើងខ្ញុំរំពឹងថា យើងខ្ញុំនឹងការពារក្តីមុខតុលាការដែលមិនលម្អៀង។ ដូច្នោះ ប្រសិនបើយើងពុំបានទទួលការធានាណាមួយថា តុលាការពិតជាមិនលម្អៀង ដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះបឋមបាន ក្នុងកម្រិតអប្បបរមានោះ នោះ វាធ្វើឱ្យគោលជំហររបស់យើង និងកូនក្តីរបស់យើងនៅក្នុងសវនាការនេះ ស្ថិតក្រោមហានិភ័យដែលយើងខ្ញុំសូមនិយាយតាមត្រង់។

លោកប្រធាន ទោះបីខ្ញុំបានខិតខំស្រាវជ្រាវក្នុងអំឡុងថ្ងៃឈប់សម្រាកយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំពុំអាច ប្រទះឃើញ យុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិណាមួយលើចំណុចនេះឡើយ ប៉ុន្តែខ្ញុំបាននឹកភ្នកស្ទើរតែភ្លាមៗដល់ប្រភព បន្ទាប់បន្សំជាក់លាក់មួយ ហើយខ្ញុំសង្ស័យថា យុវវ័យក្មេងៗនៅក្នុងសវនាការនេះ នឹងស្គាល់ប្រភពនេះ ហើយខ្ញុំសូមធ្វើការដកស្រង់ដូចតទៅនេះ៖ “តន្ត្រីករខ្លះស្រែកជេរបញ្ជោរពេលខ្លួននៅផ្ទះ ប៉ុន្តែខ្លាចណាស់ មិនហ៊ានប្រើពាក្យផ្តេសផ្តាស ពេលខ្លួននៅពីមុខឧត្តរសវនាសព្ទ”។ ហើយសម្រាប់អ្នកមិនដឹង [បានរណ ជាអ្នកច្រៀង] គឺ Dr. Dre នៃក្រុម N.W.A ជាអ្នកច្រៀងក្នុងបទចម្រៀងមួយដែលមានចំណងជើងថា “Express Yourself, ក្នុងអាល់ប៊ុម Straight Outta Compton” នៅឆ្នាំ ១៩៨៨។

៣.២ សំណួរអំពីការសាងសង់បន្ទប់សវនាការ និងការរៀបរៀងទៅនឹង “សវនាការ ភាកល្លាន”

លោក IANUZZI៖ លោកសាក្សី តើអ្នកដឹងថា នៅទីតាំងដែលនេះ សាលមហោស្រពចតុមុខ របបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាបានធ្វើសវនាការមួយដើម្បីជំនុំជម្រះ ប៉ុល ពត និង អៀង សារី ដោយកំបាំងមុខ?

[...] តើអ្នកដឹងថា អគារនេះ ដែលជាអគារយើងកំពុងឈរពីលើនៅថ្ងៃនេះ អគារដែលដាក់ បន្ទប់សវនាការរបស់ អ.វ.ត.ក នេះ តើអ្នកដឹងថាអគារនេះគឺជាអគារចម្លង --ការបង្កើតឡើងវិញ ទោះបីមិនដូចបេះបិតក៏ដោយ ប៉ុន្តែ អគារនេះគឺជាអគារចម្លងរបស់សាលាមហាស្រុតពតុមុខ ដែល សវនាការអាករណ៍នយោបាយ និងសវនាការសៀកផ្តិតភ្នែក ត្រូវបានធ្វើនៅទីនោះ។ តើលោកបានដឹង អំពីការពិតនោះដែរឬទេ?

លោកប្រធាន៖ សាក្សីពុំចាំបាច់ឆ្លើយសំណួរនេះទេ ពីព្រោះសំណួរនេះមិនពាក់ព័ន្ធ។

លោក IANUZZI៖ លោកប្រធាន ខ្ញុំនឹងគ្រាន់តែកត់ត្រាសម្រាប់កំណត់ហេតុប៉ុណ្ណោះថា យើងធ្លាប់បាន លើកបញ្ហាស្តីពីសវនាការអាករណ៍នយោបាយពីពេលមុន ហើយភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដូច្នោះ ចំណុច នេះគួរមានភាពភ្ញាក់ផ្អើល។ ពិតណាស់ ពុំមែនជាលើកដំបូងឡើយដែលបញ្ហានេះត្រូវបានលើក¹⁴។

៣. ៣. “នេះជាអ្វីដែលគួរឱ្យអស់សំណើច”

កាលពីថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ លោក PESTMAN បានព្យាយាមសួរសំណួរទៅសាក្សីស្តីអំពី ប្រធានបទនានាដែលអង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចថាពុំពាក់ព័ន្ធ ឬពុំអនុញ្ញាតឱ្យសួរបាន។ លោក PESTMAN ពុំបានអើពើទៅនឹងការសម្រេចទាំងនេះម្តងហើយម្តងទៀត។ បន្ទាប់មកទៀត លោក PESTMAN បានព្យាយាមដោយពុំមានការអនុញ្ញាតដើម្បីដាក់ឯកសារមួយជាភស្តុតាង លើសនឹងដីកា មុនរបស់អង្គជំនុំជម្រះស្តីពីការប្រើប្រាស់ ឯកសារ¹⁵។ ហេតុដូច្នោះ អង្គជំនុំជម្រះពុំបានអនុញ្ញាត ឱ្យមេធាវីការពារក្តីយកឯកសារនោះមកធ្វើជាសំអាង ឡើយ។ លោក PESTMAN បានជំទាស់ទៅនឹងការ សម្រេចនេះ។ អង្គជំនុំជម្រះបានជម្រាបគាត់ថា នីតិវិធីត្រឹមត្រូវសម្រាប់ការជំទាស់នេះ គឺការដាក់បណ្តឹង សាទុក្ខ។ លោក PESTMAN បានបន្តជំទាស់តទៅទៀត។ អង្គជំនុំជម្រះបានព្រមានលោក PESTMAN ចំនួនប៉ុន្មានលើក ថាប្រសិនបើគាត់នៅតែបន្តសួរសំណួរដែលមិនពាក់ព័ន្ធនៅសាក្សី អង្គជំនុំជម្រះនឹង សន្មតថា លោកបានបោះបង់ឱកាសក្នុងការសួរសំណួរ¹⁶។ នៅពេលដែលលោក PESTMAN នៅតែបានបន្តសួរសំណួរមិនពាក់ព័ន្ធ អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា ពេលវេលារបស់លោក PESTMAN សម្រាប់ការសួរសំណួរសាក្សីបានអស់ហើយ។ លោក PESTMAN បានដកកាសស្តាប់ត្រចៀករបស់គាត់

¹⁴ ប្រតិចារិក, ថ្ងៃទី ១៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៦៣-៦៤ (មានបន្ថែមការសង្កត់ន័យ) (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។
¹⁵ អនុស្សរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានចំណងជើង “សេចក្តីណែនាំពាក់ព័ន្ធនឹងឯកសារដែលភាគីស្នើសុំដាក់ចំពោះ មុខអង្គជំនុំជម្រះ សម្រាប់គោលបំណងនៃការសួរផ្តល់” ឯកសារលេខ E11 ថ្ងៃទី ២៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ ។
¹⁶ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ ទំព័រ ២៦-៤៣ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។

ចេញ គ្រវែងទៅក្រោម និងបានបន្តិថា “នេះជារឿងគួរអស់សំណើច”។ សម្តីរបស់គាត់ល្មមស្តាប់ឮ បាន នៅក្នុងបន្ទប់សវនាការ ប៉ុន្តែមិនចូលទៅក្នុងឧត្តោសនាសព្វឡើយ ទើបបានជាពុំត្រូវបានកត់ត្រាទុកក្នុង ប្រតិចារិកនៃសវនាការ¹⁷។

៣.៤ “ខ្ញុំ [រូបសញ្ញាបេះដូង] ដាដា (Dada)”

កាលពីថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ លោក IANUZZI បានបង្ហាញមុខក្នុងសវនាការដោយមានស្លាក ដែលសរសេរថា “ខ្ញុំ [រូបសញ្ញាបេះដូង] ដាដា (Dada)” បិតជាប់នឹងរូបរបស់គាត់។ អង្គជំនុំជម្រះបាន បង្គាប់ឱ្យគាត់ដកស្លាកនេះចេញ។ ក្រោយមកទៀត លោក IANUZZI បានត្រូវបញ្ជាក់ “សម្រាប់កំណត់ ហេតុ” ថាស្លាកនេះសំដៅទៅលើ ទិដ្ឋភាព Dadaism ដែលជា “លទ្ធិមួយកាលពីអំឡុងដើមសតវត្សរ៍ទី ២០ ដែល បានបដិសេធចោលតក្កវិជ្ជា និងហេតុផល ហើយមានទំនោរទទួលយកភាពគ្មានអត្ថន័យខ្លីមសារ ភាពគ្មាន ហេតុផល និងភាពរញ្ជ័ររញ្ជ័យ។ ដូចដែលត្រូវបានស្នើមកខ្ញុំកាលពីពេលសម្រាក ស្លាកសញ្ញានេះពុំសំដៅ ទៅដល់ “កុំសួរ កុំឆ្លើយ” ឡើយ ទោះបីខ្ញុំនឹងនិយាយថា ស្លាកនេះហាក់ដូចជាសង្ខេបបានយ៉ាងល្អអំពី វិធីសាស្ត្រ ដែលអង្គជំនុំជម្រះបានអនុវត្តមកលើក្រុមមេធាវីការពារក្តីរបស់យើង”¹⁸។

៤. ការបកស្រាយមិនត្រឹមត្រូវចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

៤.១. ការជំរុញឱ្យ នួន ជា បំភ្លឺអង្គជំនុំជម្រះដោយសមាជិកនៃក្រុមមេធាវីការពារក្តីរបស់គាត់

កាលពីថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ជនជាប់ចោទ នួន ជា បានគ្រោងផ្តល់សក្ខីកម្មស្តីពីអង្គហេតុទាំង អម្បាល-ម៉ានពាក់ព័ន្ធនឹងសវនាការដំណាក់កាលទីពីរ។ នៅដើមដំបូងនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនាថ្ងៃនោះ លោក PESTMANបានស្នើសុំការអនុញ្ញាតឱ្យជនជាប់ចោទ នួន ជា អានសេចក្តីផ្តេងការណ៍មួយ ដែលបានរៀបចំ ទុកជាមុន។ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះបានសួរថា តើសេចក្តីផ្តេងការណ៍នេះ ពាក់ព័ន្ធនឹង អង្គហេតុទាំងប៉ុន្មានដែលបង្កើតបានជាសវនាការដំណាក់កាលទីពីរនេះដែរ ឬយ៉ាងណា។ ជនជាប់ចោទ នួន ជា បានឆ្លើយថា៖ “សេចក្តីប្រកាសនេះពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុទាំងនោះ”¹⁹។ តាមការពិត សេចក្តីប្រកាសនេះ ពុំពាក់ព័ន្ធនឹងសវនាការដំណាក់កាលទីពីរឡើយ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានជំទាស់ ហើយលោកប្រធាន ក៏បានបង្គាប់ឱ្យ នួន ជា បញ្ឈប់ការអានសេចក្តីប្រកាសនេះ។ បន្ទាប់ពីមានការពិភាក្សាអំពីបញ្ហានេះ

¹⁷ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ៣០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ២៦-៤៣ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។
¹⁸ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ៦-៥៧ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។
¹⁹ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៤ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។

ជាមួយជនជាប់ចោទ នួន ជា លោក PESTMAN ក៏បានប្រកាសថា “ប្រសិនបើគាត់ពុំត្រូវបានអនុញ្ញាត ឱ្យអានសេចក្តីប្រកាសរបស់គាត់ឱ្យបានចប់ [នួន ជា] នឹងពុំឆ្លើយសំណួរផ្សេងៗពាក់ព័ន្ធនឹងរចនាសម្ព័ន្ធ របស់បក្ស ឬតួនាទីរបស់គាត់នៅក្នុងរយៈកាលឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩ ឡើយ”²⁰។ បន្ទាប់មកនៅពេលថ្ងៃ ចៅក្រម LAVERGNE បានផ្តល់ចម្លើយតបរបស់អង្គជំនុំជម្រះ៖

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសូមរំលឹកភាគីទាំងអស់ និងមេធាវីថាកម្មវត្ថុនៃសវនាការថ្ងៃនេះត្រូវបានជូន ដំណឹងត្រឹមត្រូវ មុនពេលសវនាការថ្ងៃនេះ ហើយបានបញ្ជាក់ម្តងទៀត នៅពេលចាប់ផ្តើមដំបូងនៃសវនាការ ព្រឹកមិញនេះ។

[...]

តាមសំអាងហេតុនេះដែលនៅពេលមេធាវីការពារជនជាប់ចោទគឺលោក PESTMAN បានសុំការអនុញ្ញាត ឱ្យជន ជាប់ចោទ នួន ជា ធ្វើសេចក្តីប្រកាសត្រួសៗមួយ នៅមុនពេលការសួរដេញដោលបានចាប់ផ្តើម លោកប្រធានបានស្នើសុំឱ្យគាត់បញ្ជាក់ថា តើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដែលទាក់ទងនឹងកម្មវត្ថុនៃសវនាការ ស្ថិតក្រោមការពិចារណាភ្លាមៗដែរ ឬយ៉ាងណា។ តាមរយៈការអនុញ្ញាតក្នុងកិច្ចប្រកាសរបស់គាត់គឺជនជាប់ចោទ នួន ជា ឡើងថ្លែង ហើយដែលខ្ញុំសូមដកស្រង់ដូចតទៅនេះ: “សេចក្តីប្រកាសនេះពាក់ព័ន្ធអង្គហេតុទាំងអស់នោះ” --ចប់សម្រង់-- នៅពេលដែលសេចក្តីប្រកាសទាំងមូលសំដៅទៅលើតែអង្គហេតុនានា ដែលត្រូវបានពិនិត្យ មុននេះរួចហើយនៅ ក្នុងសវនាការ តាមការពិត សហមេធាវីរបស់ជនជាប់ចោទ នួន ជា បានជំរុញ នួន ជា ព្យាយាមបំភ្លឺអង្គជំនុំ ជម្រះសាលាដំបូង។ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបង្ហាញការអាន សេចក្តីប្រកាសនេះ នៅពេលដែលមានភាពច្បាស់លាស់ថា សេចក្តីប្រកាសនេះពុំពាក់ព័ន្ធជាមួយអង្គហេតុ ដែលត្រូវពិនិត្យ។

សហមេធាវីរបស់ជនជាប់ចោទ នួន ជា បានអះអាងថាជនជាប់ចោទ នួន ជា គួរត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យបន្តការ ធ្វើសេចក្តីប្រកាសដោយផ្ទាល់មាត់របស់គាត់ និងថែមទាំងបានគូសបញ្ជាក់ថា - ហើយខ្ញុំសូមដកស្រង់ ដូចតទៅ នេះ-- “ប្រសិនបើគាត់ពុំត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យអានបញ្ចប់សេចក្តីប្រកាសរបស់គាត់ គាត់នឹងមិន ឆ្លើយសំណួរ ពាក់ព័ន្ធនឹងរចនាសម្ព័ន្ធនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ឬតួនាទីរបស់គាត់ក្នុងអំឡុងរយៈកាលឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩ ឡើយ” -- ចប់សម្រង់។ ក្នុងកិច្ចខិតខំមួយដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យគាត់មានឱកាសអតិបរមា ដើម្បីនិយាយអំពីអង្គហេតុ ដែលកំពុងស្ថិតក្រោមការពិនិត្យពិចារណានាពេលបច្ចុប្បន្ន អង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូង បន្ទាប់មកបានអនុញ្ញាត ឱ្យជនជាប់ចោទ នួន ជា អានបញ្ចប់សេចក្តីប្រកាសរបស់គាត់។ បើទោះជាបែបនេះក្តី ក៏ជនជាប់ចោទបានបន្ត ធ្វើសេចក្តីប្រកាសដែលពុំពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកនេះនៃសវនាការ ឡើយ។

²⁰ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២,ទំព័រ ១៧ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថា សហមេធាវីរបស់ជនជាប់ចោទ នួន ជា កំពុងព្យាយាមបង្កិតបង្កំ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង កែប្រែការប្រព្រឹត្តិទៅនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់ខ្លួន ឬបង្កប់អង្គជំនុំជម្រះសាលា ដំបូងតាមមធ្យោបាយមួយចំនួនដែលពុំសមស្រប។ ត្រង់នេះហាក់ដូចជាផ្ទុយទៅនឹងភារកិច្ចរបស់គាត់ ក្នុងឋានៈ ជាមេធាវីនៅតុលាការនេះ។ ជាលទ្ធផល អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគួរតែបញ្ជាក់ថា ទង្វើរបស់សហមេធាវីបង្ក ជាបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរផ្នែកក្រមសីលធម៌។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះនឹងពិចារណាអំពីវិធានការទៅថ្ងៃមុខដែលខ្លួនអាច អនុវត្តចំពោះហេតុការណ៍ទាំងនេះ²¹។

៤.២. ការបកស្រាយពុំបានត្រឹមត្រូវអំពីទម្លាប់អនុវត្តនៃការដាក់ឯកសាររបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

កាលពីថ្ងៃទី ២០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ក្នុងលិខិតផ្ញើទៅក្រឡាបញ្ជីនៃ អ.ជ.ត.ក និងចម្លងជូនក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គ ជំនុំជម្រះសាលាដំបូង លោក IANUZZI បានប្រាប់ក្រឡាបញ្ជីនៃ អ.ជ.ត.ក ថា យោងតាមទម្លាប់អនុវត្តន៍ របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ការចែកចាយជាមុននូវ “សេចក្តីជូនដំណឹងក្រៅផ្លូវការ” អំពីការដាក់ឯកសារគឺគ្រប់គ្រាន់ហើយ ដើម្បីឱ្យទាន់ពេលវេលាកំណត់នៃការដាក់ឯកសារក្នុងកាលៈទេសៈមួយចំនួន²²។ ចំណុចនេះពុំត្រឹមត្រូវឡើយ ហើយក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់បំភ្លឺអំពីបញ្ហានេះសម្រាប់ផលប្រយោជន៍នៃក្រឡាបញ្ជីនៃ អ.ជ.ត.ក²³។ ទីបំផុត ការដាក់ឯកសាររបស់មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា នេះត្រូវបាន អ.ជ.ត.ក បដិសេធ ដោយហេតុថា ការដាក់ឯកសារធ្វើឡើងដោយហួសពេលកំណត់²⁴។

៥. កំហុសឆ្គងដែលអាចជះផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានទៅដល់ក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា រួមទាំងការពុំអើពើចំពោះដីការរបស់អង្គជំនុំជម្រះ

៥.១. ការខកខានពុំបានដាក់បញ្ជីឯកសារ

²¹ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ២៧-២៩ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម) (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។
²² សារអេឡិចត្រូនិកពី Andrew IANUZZI ផ្ញើជូន Paolo LOBBA និងអ្នកដទៃ, ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ ទំព័រ ២៦-៤៣។
²³ សារអេឡិចត្រូនិកពី Matteo CRIPPA ផ្ញើជូន Andrew IANUZZI, Paolo LOBBA និងអ្នកដទៃ, ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ ។
²⁴ សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ខ្លួន ជា ស្នើឱ្យទទួលយកការដាក់ឯកសារដែលមានភាពយឺតយ៉ាវ ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៩ (៤) ឯកសារលេខ Doc. No. 3 ថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២។

កាលពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះបានបង្គាប់ភាគីឱ្យដាក់បញ្ជីឯកសារ ដែលខ្លួន មានបំណងដាក់ចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០២²⁵។ ភាគីទាំងអស់បានអនុវត្តតាមសេចក្តី បង្គាប់ខាងលើ យ៉ាងហោចណាស់ក៏ក្នុងកម្រិតខ្លះដែរ លើកលែងតែក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ប៉ុណ្ណោះ²⁶។ កាលពីថ្ងៃ ទី ២៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ភាគីត្រូវបានបង្គាប់ឱ្យដាក់បញ្ជីកែសម្រួល²⁷។ មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា បានបដិសេធពុំប្រគល់បញ្ជីនេះឡើយ ចំណែកភាគីដទៃទៀតបាន អនុវត្តតាមសេចក្តីបង្គាប់នេះ²⁸។ អង្គជំនុំជម្រះបានព្រមានភាគីថា ការខកខានពុំបានគោរពតាមការបង្គាប់ ទាំងនេះ នឹងវិវត្តទៅដោយចៀសពុំរួចទៅលើលទ្ធភាពរបស់ភាគីក្នុងការដាក់ឯកសារចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ក្នុងអំឡុងសវនាការ ហើយអង្គជំនុំជម្រះបានបង្គាប់ឱ្យភាគីប្រគល់បញ្ជីឯកសារកែសម្រួលសម្រាប់សប្តាហ៍ ទី ៣ នៃសវនាការ ឱ្យបានត្រឹមថ្ងៃទី ០១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១²⁹។ ជាថ្មីម្តងទៀត ភាគីទាំងអស់បានគោរព តាមការបង្គាប់នេះ លើកលែងតែក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ប៉ុណ្ណោះ³⁰។ ទីបំផុតនៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ ក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា បានដាក់បញ្ជីខ្លីមួយនៃឯកសារដែល ត្រូវដាក់ចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ³¹។

²⁵ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដាក់សម្ភារៈដើម្បីរៀបចំសវនាការ, E9, ថ្ងៃទី ១៧ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១

²⁶ សូមមើល សេចក្តីសម្រេចទាក់ទងនឹងឯកសារថ្មី និងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត, E190, ថ្ងៃទី ២០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៣។

²⁷ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ២៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ២៥ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។

²⁸ សូមមើល សេចក្តីសម្រេចទាក់ទងនឹងឯកសារថ្មី និងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត, E190, ថ្ងៃទី ២០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៣។

²⁹ អនុស្សរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានចំណងជើង បញ្ជីឈ្មោះសាក្សីសម្រាប់ការជំនុំជម្រះនៅដំណាក់កាលដំបូង, ពេលវាលកំណត់សម្រាប់ការតវ៉ាអំពីការទទួលយកឯកសារ និងវត្ថុតាង និងចម្លើយតបទៅនឹងសំណើ E109/5, E131/1, ថ្ងៃទី ២៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១។

³⁰ សូមមើល បញ្ជីឯកសាររបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទាក់ទងនឹងសវនាការដំណាក់កាលដំបូង, E131/1/2, ថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។ បញ្ជីឯកសាររបស់លោក អៀង សារី សម្រាប់ការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូង, E131/1/3, ថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។ សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អំពីឯកសារដែលត្រូវដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹង សាក្សី និងអ្នកជំនាញទាំងឡាយដែលត្រូវកោះហៅក្នុងអង្គប្រជុំពេលបីសប្តាហ៍ដំបូងនៃសវនាការ ជាមួយនឹងឧបសម្ព័ន្ធ ក សម្ងាត់, E131/1/1, ថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។ ការចង្អុលបង្ហាញពាក់ព័ន្ធនឹងសាក្សី ព្រមទាំងឯកសារនានាសម្រាប់ដំណាក់ កាលទីមួយនៃការជំនុំជម្រះដំបូង, E131/1/6, ថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។

³¹ បញ្ជីឯកសារដែលត្រូវដាក់នៅដំណាក់កាលដំបូងនៃការជំនុំជម្រះនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, E131/1/13, ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២។

ការខកខានរបស់ក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ក្នុងការពុំបានអនុវត្តតាមសេចក្តីណែនាំ
របស់អង្គជំនុំ ជម្រះ អាចជះផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ទៅលើលទ្ធភាពរបស់ខ្លួនដើម្បី
សំអាងលើភស្តុតាង ឯកសារនៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃសំណុំរឿង ០០២/០១។ ដោយហេតុថា នៅមុនពេល
ចាប់ផ្តើមនៃសវនាការ ក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ពុំបានបញ្ជាក់អំពីឯកសារនានាដែលខ្លួន
មានបំណងលើកយកមកធ្វើ ជាសំអាង ទើបវិធានផ្ទៃក្នុងបានបង្គាប់ឱ្យអង្គជំនុំជម្រះអនុវត្តបទដ្ឋានតឹងរឹង
ម៉ឺងម៉ាត់ជាងធម្មតាចំពោះឯកសារ ដែលក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា បានសរសេរ ឬស្នើសុំ។
តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន អង្គជំនុំជម្រះបានអនុវត្តអំណាចធានាសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដើម្បីបញ្ជ្រាញបាននូវ
ការធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍ធ្ងន់ធ្ងរដល់ជនជាប់ចោទ នួន ជា ដែលបណ្តាលមកពីការខកខានរបស់ក្រុមមេធាវី
ការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា នេះ³²។

៥.២. ការខកខានពុំបានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានតបជំនួសមុខឱ្យជនជាប់ចោទ នួន ជា

កាលពីថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះបានចេញដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទ នៃការធ្វើ
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ចោទប្រកាន់ជំនួសមុខឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញា និងក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងអស់³³។
សហព្រះរាជអាជ្ញាមាន ពេលវេលាចំនួន ២ ថ្ងៃកន្លះសម្រាប់ការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់ ចាប់ពីថ្ងៃទី
២១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។ ចំណែកក្រុមមេធាវីការពារក្តីនីមួយៗមានពេលចំនួនកន្លះថ្ងៃ ដើម្បីឆ្លើយតប។
បន្ទាប់មកទៀត ភាគីទាំងអស់បានទទួលការជូនដំណឹងថា ជាលទ្ធផលនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការ
នីតិវិធីចេញពីការជំនុំជម្រះរបស់សហជនជាប់ចោទមួយរូបនោះ សហព្រះរាជអាជ្ញាទំនងជាត្រូវការពេល
ចំនួនតែ ១ ថ្ងៃ កន្លះតែប៉ុណ្ណោះ សម្រាប់ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់ ហើយភាគីទាំងអស់ក៏បានដឹងអំពី
លទ្ធភាពដែលថា សេចក្តីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់របស់ភាគីដទៃ អាចត្រូវធ្វើមុនពេលកំណត់បន្តិច³⁴។

នៅពេលត្រូវបានស្នើសុំឱ្យធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះ ជំនួសមុខឱ្យជនជាប់ចោទ នួន ជា កាលពីថ្ងៃទី ២២ ខែ
វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ នាវេលាម៉ោងប្រហែល ១៖៣០ នាទីរសៀល (ពេលគឺ ១ ថ្ងៃកន្លះបន្ទាប់ពីពេលសហ
ព្រះរាជអាជ្ញាបានចាប់ផ្តើមធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់) លោក PESTMAN បានស្នើសុំពន្យារពេល

³² សេចក្តីសម្រេចទាក់ទងនឹងឯកសារថ្មីៗ និងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត, E190, ថ្ងៃទី ២០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៣៥-
៣៧។

³³ ដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់ និងសវនាការលើអង្គសេចក្តីនៃសំណុំរឿង ០០២, E131, ថ្ងៃទី
១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១។

³⁴ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ២១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ,ទំព័រ ១១ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស) (បង្ហាញថាសហព្រះរាជអាជ្ញាមានរយៈ
ពេលមួយថ្ងៃកន្លះដើម្បីធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់) ។

នៃការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ទៅថ្ងៃបន្ទាប់ ដោយបានលើកយក ដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទរបស់អង្គជំនុំជម្រះចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន និងបាន អះអាងថា “សេចក្តីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់ដីខ្លីរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា បានធ្វើឱ្យយើងភ្ញាក់ផ្អើលបន្តិច”³⁵។

គិតមកទល់នឹងថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ នួន ជា បាន ប្រព្រឹត្តទៅអស់រយៈពេលចំនួនជាង ៤ ឆ្នាំ³⁶។ សមាជិកទាំងអស់នៃក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការអះអាងខាងលើ បានកំពុងតំណាងឱ្យជនជាប់ចោទ នួន ជា សម្រាប់រយៈពេលទាំង ស្រុង ឬយ៉ាងហោចណាស់សម្រាប់រយៈពេលជាច្រើននៃដំណាក់កាលមុនជំនុំជម្រះ³⁷។ ដើម្បីបញ្ចៀសការ ខូចប្រយោជន៍ណាមួយដែលអាចកើតមានចំពោះជនជាប់ចោទ នួន ជា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបង្ខំ ចិត្តអនុញ្ញាតឱ្យក្រុមមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា ដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានតបរបស់ខ្លួនជាលាយលក្ខណ៍ អក្សរ បើទោះបីជាឯកសារនេះពុំមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿងក៏ដោយ³⁸។

៦. ឥរិយាបថអសីលធម៌ ឬមិនមានវិជ្ជាជីវៈដទៃទៀត

៦.១ ការជ្រៀតជ្រែតការពិនិត្យបញ្ហាសុខភាព

កាលពីថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ បន្ទាប់ពីទទួលបានសំណើជាផ្លូវការពីមេធាវីការពារ នួន ជា អង្គជំនុំ ជម្រះសាលាដំបូង បានបង្គាប់ឱ្យវេជ្ជបណ្ឌិតរបស់ អ.វ.ត.ក ពិនិត្យបញ្ហាសុខភាព នួន ជា ដោយឯករាជ្យ ដើម្បីវាយតម្លៃលើសមត្ថភាពរបស់ នួន ជា ក្នុងការចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ បន្ទាប់ពីប្រធានអង្គ ជំនុំជម្រះ បានចេញបង្គាប់នេះភ្លាម លោក PESTMAN បានចាកចេញពីសាលសវនាការ ដោយគ្មានការ អនុញ្ញាត។ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះ បានផ្ទេរក្នុងពេលអវត្តមានរបស់លោក PESTMAN ដូចខាងក្រោម៖

ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះ៖ លោកមេធាវី PESTMAN ប្រសិនបើលោកទៅពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងកិច្ចដំណើរការ នៃការបំពេញភារកិច្ចរបស់វេជ្ជបណ្ឌិត ក្នុងការពិនិត្យបញ្ហាសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទដោយឯករាជ្យ

³⁵ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ,ទំព័រ ៧២ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។
³⁶ សូមមើល ឧទាហរណ៍ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ, D3, ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ ។
³⁷ ការចាត់តាំងលោក សុន អុណ ជាមេធាវីការពារក្តីរបស់លោក នួន ជា ដោយ អង្គភាពគាំពារការពារក្តី, A28, ថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧។ ការទទួលស្គាល់លោកមេធាវី Michoe; PESTMAN ជាមេធាវីការពារក្តីឱ្យលោក នួន ជា, D51, ថ្ងៃទី ២៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧។
³⁸ សូមមើល សំណើសុំដកឯកសារក្នុងសំណុំរឿង, E146, ថ្ងៃទី ២៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧។

ប្រសិនបើមានព័ត៌មាន មានបញ្ហាអី ដែលជ្រៀតជ្រែកក្នុងការកិច្ចបំពេញវិជ្ជាជីវៈនោះ គឺលោកនឹងមាន បញ្ហា។

(មេធាវីការពារក្តី, លោក Michiel PESTMAN ចូលក្នុងបន្ទប់សវនាការវិញ)

ដោយអង្គជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា លោកមេធាវីអន្តរជាតិ PESTMAN ការពារក្តីឱ្យលោក នួន ជា គាត់បានធ្វើដំណើរចាកចេញពីអង្គ -- បន្ទប់សវនាការទៅដល់បន្ទប់ដែលគ្រូពេទ្យទទួលខុសត្រូវលើបញ្ហាពិនិត្យ សុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទដោយផ្ទាល់ ដែលសកម្មភាពជ្រៀតជ្រែកដល់វិជ្ជាជីវៈរបស់គ្រូពេទ្យ។ ដូច្នេះ លទ្ធផលថ្ងៃនេះចាត់ទុកថា មិនអាចមានតម្លៃក្នុងការប្រើប្រាស់ជាមូលដ្ឋានឱ្យអង្គជំនុំជម្រះពិចារណា សម្រេចបានទេ។ ហើយម៉្យាងទៀត លោក PESTMAN គឺគាត់បានចាកចេញពីបន្ទប់នេះទៅកាន់ កន្លែងពិនិត្យ គ្រូពេទ្យពិនិត្យសុខភាពជនជាប់ចោទ ដោយមិនមានការអនុញ្ញាតពីអង្គជំនុំជម្រះឡើយ។ ដូច្នេះ កិច្ចដំណើរការសវនាការសម្រាប់ថ្ងៃនេះ អង្គជំនុំជម្រះសម្រេចផ្អាកសវនាការត្រឹមនេះ³⁹។

ក្នុងបន្ទប់សវនាការនៅថ្ងៃបន្ទាប់ លោក PESTMAN បានបដិសេធថា គាត់មិនមានបំណងជ្រៀតជ្រែកការ ពិនិត្យបញ្ហាសុខភាពឡើយ ហើយបានប្តឹងតវ៉ាថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានមួយ “ប្រញាប់ប្រញាល់ និងធ្វើឱ្យមានអន្តរាយ” ដោយមិនស៊ើបអង្កេតឱ្យបានសមស្រប និងមិនផ្តល់ឱកាសឱ្យ គាត់ធ្វើការឆ្លើយតប។ ផ្អែកលើការសង្កេតរបស់គាត់ក្នុងអំឡុងពេលពិនិត្យបញ្ហាសុខភាព ខណៈដែល ទទួលស្គាល់ថាគាត់មិនបានគុណវុឌ្ឍិផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ លោក PESTMAN បែរជាផ្តើមថា ការវាយតម្លៃ របស់វេជ្ជបណ្ឌិតមិនមានលក្ខណៈសមស្របទៅវិញ⁴⁰។

៦.២ សំណើច្រំដែលដដែលៗ

មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានព្យាយាមលើកឡើងនូវបញ្ហាដែលម្តងហើយម្តងទៀត (ដូចជា ទាក់ទងនឹង ការជ្រៀតជ្រែកនយោបាយដែលបានលើកឡើង) ។ ឧទាហរណ៍ បន្ទាប់ពីបានដាក់សំណើផ្អែកលើវិធាន៣៥ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ ពាក់ព័ន្ធនឹងសុន្ទរកថារបស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី⁴¹ ជាការគួរឱ្យកត់ សម្គាល់ មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានដាក់សំណើដដែលនេះម្តងទៀត នៅថ្ងៃទី១៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២⁴² ហើយនៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានលើកឡើងបញ្ហាដដែលនេះ

³⁹ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ៨២-៨៣ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។
⁴⁰ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ១-៣ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។
⁴¹ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ១-៣ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។
⁴² ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ១១២-១១៣ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។

ម្តងទៀត និងបានស្នើឱ្យប្រធានអង្គជំនុំជម្រះបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់អំពីចម្លើយតបពេលមុនរបស់គាត់⁴³។ ទោះបីជាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញសេចក្តីសម្រេចដោយផ្ទាល់មាត់កាលពីថ្ងៃទី ០២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២⁴⁴ យ៉ាងណាក្តី មេធាវីការពារក្តី នួន ជា នៅតែព្យាយាម “លើកឡើងវិញ” នូវបញ្ហាដែលនេះ នៅថ្ងៃទី ០៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ទៀត និងបន្ទាប់មកបានដាក់សំណើដដែលនេះជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ នៅថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២⁴⁵។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានបញ្ជាក់ច្បាស់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេច ដោយផ្ទាល់មាត់កាលពីថ្ងៃទី ០២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ និងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ជាបន្តបន្ទាប់⁴⁶។

មេធាវីការពារក្តី នួន ជា ត្រូវបានមើលឃើញថា បានកំពុងអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រមួយដោយព្យាយាម “លើក ឡើងនូវឈ្មោះ” និង “ធ្វើឱ្យអាម៉ាស់” ដល់ឥស្សរជនមួយចំនួន ឱ្យបានច្រើនដងតាមតែអាចធ្វើបាន និង ហាក់បីដូចជាព្យាយាមរករឿងសមាជិកជាន់ខ្ពស់នៃរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដោយភ្ជាប់ពួកគេទៅនឹងសកម្មភាព របស់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឬសាធារណៈរដ្ឋខ្មែរ។ ជាទូទៅ ការលើកឡើងនូវឈ្មោះឥស្សរជន និង ការប៉ុនប៉ងទាញយកព័ត៌មានលម្អិតអំពីសកម្មភាពរបស់ពួកគេពីសាក្សីនានា មិនទាន់ច្បាស់ថាមានភាពជាប់ ទាក់ទងនឹងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ទេ⁴⁷។ ពេលខ្លះ វាមិនមានភាពជាប់ ទាក់ទងទាល់តែសោះ តួយ៉ាងដូចឧទាហរណ៍ខាងក្រោម៖

⁴³ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ១-២ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។
⁴⁴ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ១១៣ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។
⁴⁵ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ៤ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។ សំណើសុំឱ្យមានចំណាត់ការជាបន្ទាន់ ប្រឆាំងនឹង ហ៊ុន សែន អនុលោមតាមវិធាន ៣៥, E172, ថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២។
⁴⁶ សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំឱ្យចាត់ការជាបន្ទាន់ តាមវិធាន ៣៥នៃវិធានផ្ទៃក្នុង, E176/2, ថ្ងៃទី ១១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២។
⁴⁷ សូមមើលផងដែរ ឧទាហរណ៍ ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១ ,ទំព័រ ២-៣; ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៤៤-៥០; ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ១០០; ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ១៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៦៣ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។

លោក PESTMAN៖ ខ្ញុំនៅសល់សំណួរតែមួយទៀតទេ។ លោកសាក្សី យើងដឹងហើយថា លោក គាត ឈន់ និង ហោ ណាំហុង ប្រហែលជាសាក្សីដ៏សំខាន់។ យើងគិតថា អ្នកទាំងពីរនោះគួរមកផ្តល់ចម្លើយនៅក្នុងតុលាការនេះ។ តើលោកដឹងថា លោក ហោ ណាំ ហុង និងគាត ឈន់ មានឆន្ទៈមកផ្តល់សក្ខីកម្មក្នុងតុលាការនេះដែរឬទេ? ⁴⁸

ក្នុងសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានមួយ ដែលបានចេញក្នុងរយៈពេលប្រហែល ១៥ នាទី បន្ទាប់ពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញការព្រមានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ នៅថ្ងៃទី ២១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ (ជើងទំព័រ ៥ ខាងលើ) មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានអំពាវនាវឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរបស់ អ.វ.ត.ក កំណត់កាលវិភាគ ដើម្បីស្តាប់សក្ខីកម្មមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល និងសមាជិកសភាមួយចំនួន។ វាជាការសំខាន់ក្នុងការគូសបញ្ជាក់ថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវបានស្នើឱ្យស្តាប់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សីសរុបទាំងអស់ចំនួន ១.០៥៤ នាក់ ក្នុងសំណុំរឿង០០២/១ ហើយក្នុងចំណោមនោះ សាក្សីចំនួនជាង ៥០០ នាក់ ត្រូវបានស្នើឡើងដោយក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា⁴⁹។ លើសពីនេះទៅទៀត អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបង្ហាញឱ្យដឹងនូវអ្នកដែលជាប់ទាក់ទងជាងគេនឹងកម្មវត្ថុនៃសំណុំរឿង ០០២/១ តាមរយៈបញ្ជីសាក្សីអាទិភាពដំបូងចំនួនប្រហែល ៦០ នាក់ ហើយអ្នកទាំងនោះ ត្រូវស្តាប់សក្ខីកម្មមុនគេ⁵⁰។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក៏បានបង្ហាញថា សាក្សីដទៃទៀតដែលត្រូវផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងសវនាការដំណាក់កាលក្រោយៗទៀត និងត្រូវជូនដំណឹងនៅពេលក្រោយ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនឹងចេញសេចក្តីសម្រេចអំពីសាក្សីទាំងអស់ដែលបានស្នើឡើងដោយភាគីក្នុងពេលវេលាសមស្របមួយ⁵¹។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី មេធាវីការពារក្តី នួន ជា នៅតែបន្តធ្វើការប្រតិបត្តិការកំណត់ដោយមិនត្រឹមត្រូវ

⁴⁸ ប្រតិចារិកថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ,ទំព័រ ១០០ (អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេស)។ សាក្សីជាទាហានចូលនិវត្តន៍ម្នាក់ដែលបានរស់នៅក្នុងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ប្រទេសកម្ពុជា និងមិនមានការអះអាងថាបច្ចុប្បន្ននេះសាក្សីរូបនោះមានទំនាក់ទំនងជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋា-ភិបាលដែលត្រូវលើកឡើងឈ្មោះដោយក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា។

⁴⁹ ឧបសម្ព័ន្ធ កៈ បញ្ជីឈ្មោះសាក្សីដែលត្រូវបានស្នើឡើង (ដែលមិនស្នើសុំវិធានការការពារ) ដោយក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា, E9/4.4.4, ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ស្នើសាក្សីចំនួន ៥២៧ នាក់ (ដោយមិនរួមបញ្ចូលអ្នកជំនាញ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីដាច់ដោយឡែក)។

⁵⁰ ឧបសម្ព័ន្ធសម្ងាត់ កៈ ផ្នែកមួយនៃបញ្ជីឈ្មោះសាក្សី អ្នកជំនាញ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសម្រាប់សវនាការដំណាក់កាលដំបូងនៃសំណុំរឿង ០០២, E131/1.1, ថ្ងៃទី ២៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១។

⁵¹ សូមមើល ឧទាហរណ៍ អនុស្សរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានចំណងជើង បញ្ជីឈ្មោះសាក្សីសម្រាប់ការជំនុំជម្រះនៅដំណាក់កាលដំបូង, ពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ការតវ៉ាអំពីការទទួលយកឯកសារ និងវត្តមាន និងចម្លើយតបទៅនឹងសំណើ 109/5, E131/1, ថ្ងៃទី ២៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១។ អនុស្សរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានចំណងជើង សាក្សីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងអ្នកជំនាញក្រុមបន្ទាប់ ដែលអង្គជំនុំជម្រះនឹងស្តាប់សក្ខីកម្មក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០០១, E172, ថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២។

នៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរបស់ខ្លួនខាងលើ ព្រមទាំងការធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងតុលាការដោយបង្អាក់កិច្ច
 ដំណើរការនីតិវិធី តាមតែអាចធ្វើទៅបានដើម្បីធានាថា សាក្សីពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានគេឮក្នុងពេលសវនាការ
 ឬចង់ឱ្យគេដឹងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងព្រងើយកន្តើយដោយមិនសមហេតុផលចំពោះសំណើដាក់
 បង្ហាញភស្តុតាងដែលជាប់ទាក់ទង តាងនាមឱ្យកូនក្តីរបស់ពួកគាត់ទៅវិញ។